

השיטה:

עינויים!

הודות בשוד, כי אנחנו לא היינו אשמים. לא שדדנו! או הופיע סמל אחד, הנהיר אותנו כי אם לא גודה הוא יראה לנו מה זה תרגיל בגידול. שלושה שוטרים התגפלו עלינו לפתע והחלו מכים. הסמל שאיים עלינו, קוראים לו סמל רופא, ניגש אלי ונתן לי עם כפות ידיו שתי מכות באוזניים, בבת אחת משני הצדדים. התעלפתי מהמכות, והוא אמר אחר כך שנקבל עוד אם לא נודה.

הוא הבטיח כי אם נודה ישחררו אותנו בערכות. המכות וההבטחה שיכנעו אותנו שכדאי להודות ולגמור עם הצרות. הודינו לבסוף, אך קיבלנו עוד שמונה ימי מעצר נוספים.

בית המשפט המחוזי, שבהרכבו היו הרשפים מרדכי קנת, אליהו מאני ויצחק דולב, ביטל את הודאות הנאשמים. יש לנו ספק, קבעו השופטים, אם ההודאות ניתנו מרצון טוב וחופשי. לא שוכנענו כי ההודאות ניתנו כרוש בחוק.

מקרה עין

לפני שנה וחצי, כשנגנבה קופת קולנוע שביט בגבעתיים, עצרה המשטרה חמישה חשודים. אחד מהם, צעיר בן 23, משה ספוניק, הובא למיסדר-היהוי בפני בעל בית הקולנוע.

לאחר שבעל שביט הצביע בעת המיסור, צעד ספוניק צעד אחד קדימה, ביקש

עובסי: מכות באוזניים

לומר דבר מה. מפקח המשטרה משה ברודו זינק לעברו, דחף אותו והנחית לו סטירת לחי.

רק כשהובא לבית המשפט, יכול היה הרשפים לומר את אשר רצה. הוא הוכיח לי שופט כי כל מיסדר-היהוי היה חסר-ערך, כי בעת גניבת הקופה בגבעתיים היה עצור במשטרה באשמה אחרת. כיצד יכול הייתי לגנוב קופה כשאני עצור במשטרה? שאל.

הוא שוחרר בו במקום. אך לא תמיד מסתיים הטיפול המשטרתי במכות פשוטות. לפעמים הופך הקורבן לבעל מום לכל ימי חייו, כדוגמת ישעיהו ארזיאן מבאר-שבע.

מספר ארזיאן, בעל קיוסק:

„נכנסתי לאוטו מס' 6 בבאר-שבע, ב' שעה אחת בלילה. היה ריק, ורציתי ל' הגיע הביתה. נכנסתי בפני. זה היה לפני חודשיים וחצי. „הנה צעק עלי בקול רם: רד... רד! הוא צעק ואני צעקתי. הנהג רצה לקרוא למישהו לעזרה, וצעק. אז בא איש אחד לבוש מעיל חקי. איך שהאיש עם החקי עלה על האוטו, הוא דחף אותי אל הכיסא. דחפתי אותו בחזרה, קמתי אליו ושאלתי:

של אורח, כאילו נתון כל חשוד להיות קורבן ליצריו הסדיסטיים של כל לובש מדים.

מי שהכיר את משטרת תל-אביב מקרוב, לא יכול היה להיות מופתע מן התקרית. די היה להציץ בעברו של מפקד המחוז, יצב יעקוב קנר, כדי לחזות מראש אפשרות כזו.

כי קנר, שהודח מן המשטרה זמן קצר לאחר קום המדינה, היה בעצמו מעורב פעם, בזמן המנדט, בחקירה אכזרית של עציר. החקירה נסתיימה במותו של ה' עציר, ולכן גם הודח קנר (העולם הזה 1384). כשהחזר לשירות במשטרה, וכשהופקד בידו המחוז העמוס ביותר במדינה — הן מבחינת מספר התושבים והן מבחינת מספר הפושעים — היה ברור כי הדבר ישפיע על פקודיו. „קנר הוא מומחה לחקירות חשודים, נוהגים שוטרי המחוז להסביר והמומחיות, כידוע, היא דבר מדבק. השבוע החלט במשטרה להעמיד את השוטרים שהיכו את הרצברג לדין מש' מעתי. השופט הוא גם המומחה: יעקוב קנר.

תרגיל בגידול

רשת התלמיד הרצברג הדהימה את רחמים רבים. אמנם פה ושם שמעו כי לא הכל חלק בשיטות עבודתה של המשטרה — אך רבים סירבו להאמין. לפעמים קראו כי שופט פלוני ביטל את הודאתו של חשוד אלמוני, לאחר ש' שוכנע כי הודאתו ניתנה לאחר מכות, לחץ או אימים — אך חשבו כי אלה הם מקרים כודדים. עתה היה המצב ברור וגלוי: מכים באכזריות, ומודים בכך כדובר המובן מאליו. „חשבנו שהוא ערס.”

בידי מערכת העולם הזה מצויים סיפורים רבים על עינויים, שסופרו מפי נאשמים שזוכו בדין, מפי עבריינים, מפי עורכי-דין ועדי-ראיה, ומפי חוקרי המשטרה עצמם. סיפור אופייני כזה, הוא סיפורם של לוטפי ענבסי ואיברהים חת, שני צעירים

הרצברג: בכל הגוף

ערביים, שנחשדו לפני שנה בכיצוע שוד „יוני” ברחוב המסגר בתל-אביב.

ענבסי (22) וחת (21) נעצרו והובלו לחקירה בנפה הצפונית. כשהובאו למשפט, בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב, הובאה איתם הודאתם המרשיעה. בפני השופטים טענו כי הוכח, אך התובע המשטרתי הייך בבטחון, טען כי אלה הם תירוצים שיג' רתיים. סניגורם, עורך-הדין משה אלוני, לא ויתר בקלות, שיכנע את השופטים לברר את העניין.

סיפר ענבסי: „בחקירה לא רצינו ל'

מפקח כללי פינחס קופל

העולם הזה שוען:

- שמיקרהו המזעזע של הנער יוסי הרצברג, שהסעיר את הארץ, איננו מיקרה יוצא-דופן, אלא גילוי של שיטה הנקוטה בידי המשטרה.
- שחדר נוהג למשטרת ישראל לבצע את הקירותיה באמי צעות מכות ומעשי-אלימות אחרים.
- ששיטה זו נובעת מחוסר כשרונה של המשטרה להביא לגילוי אשמים ולהרשעתם באמצעות שיטות מקצועיות.
- ששיטת המכות מופעלת על-ידי המשטרה גם לצרכי העני-שה, במקום משפט, ביחוד במיקרים בהם אין המשטרה מאמינה שיש בכוחה להשיג הרשעה באמצעות חומר-הראיות שבידה.

תחנת המשטרה ברחוב יונה הנביא. כל זאת, כדי להמשיך הלאה במכות. „מה אתה חושב לך, יא ערס שכמור, שתוכל להפריע לשוטר ולא לקבל מכות?”

מרחוב יונה הנביא נלקח יוסי לתחנת הנפה הצפונית, ברחוב דיונגוף. אך לפני זאת דאגו השוטרים להחזיר אותו ל' הכרתו. הם שפכו דלי מים על פניו וניערו אותו.

כשהובא לנפה הצפונית, הוכנס מיד לחדר-מעצר. אחרי שעתיים נכנס לתאו סמל משטרה ובישר לו כי הוא נאשם בהכשלת שוטרים בשעת מילוי תפקידם, בכך שהפריע להם לעצור זונות.

היתה זאת ההזדמנות הראשונה שניתנה לו להסביר את העניין. „אלה הן חברות שלי”, אמר. „הן לא זונות. הלכנו אר' בעתנו לסרט בקולנוע ב'יהודה — הבר' יונים — ואחר כך ליהינו את נורית ל' ביתה, ברחוב אלג' 136. פתאום קפץ עלינו אלמונים, וחשבנו שאלה בריונים הרוצים להציק לבנות. הם לא איפשרו לנו להסביר מה העניינים, והתחילו תיכף להכות.”

הצעיר מת

אביו של יוסי, מנהל בית-החולים הדסה בתל-אביב, הסיע אותו לרופא ברגע ששוחרר. הרופא קבע כי הנער נחבל בפניו, בחזהו ובאשכיו. הוא הבחין בנפיחות בלחי ובשפתיים, ובסימני דם בחזה.

השוטרים גם לא ניסו להכחיש את המכות הפראיות. „חשבנו שהוא ערס”, הסבירו בתמימות. כאילו מתיר להם ה' חוק להכות רועי-זונות ככה סתם, כאילו מספיק חשד של שוטר כדי לפרק עצמותיו

„ערס שכמור! מכה בשנייכם. אנחנו נראה לך, רועה-זונות מולכלן? אגרוף בפנים. „איפה הזונות?” בעיטה באשכים.

יוסי הרצברג נאק מאכבים. הוא ניסה בשארית כוחותיו להחזיק במעקה המד' רגות, ולמנוע מארבעת הגברים שהיכו אותו את המעבר לקומות העליונות. הוא הצליח.

נורית ונורית ניצלו את השניות הספורות בהן היכו הבריונים האלמונים את ידם, רצו במדרגות ונכנסו בבהלה לביתה של נורית.

ארבעת המכים הודחו כשוטרים. הם חשדו ביוסי ובמנחם כי הם סרסורים, ובנורית ונורית כי הן יצאניות.

הבריונים

שגמרו ארבעת השוטרים להכות את יוסי בחדר המדרגות, הם סובכו את ידו, תפסו אותו בצווארו ומשכו אותו החוצה. כי כך יאה לתלמיד תיכון בן 17, המנסה לעצור ארבעה אלמונים בחדר מדרגות, כדי לאפשר לחברתו להיכנס ב' שקט לביתה.

יוסי לא ידע תחילה כי האלמונים ש' התפרצו לחדר-המדרגות הם שוטרים. שניים מהם לא לבשו מדים.

השוטרים החרוצים אף לא טרחו ל' הסביר לו מה מטרתם ומי הם. הם נקטו בגישה ישרה: קודם מכות, ורק אחר כך כל השטויות הפורמאליות, כמו ה' דות או בקשת תעודות-זיהוי.

כשהוצא יוסי החוצה, עוד נגרר קצת עד הניידה. הוא הוטל פנימה והובל ל'